

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY. KLASA 7.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Uwaga! Szczegółowy zakres analizowanych elementów utworów literackich i innych tekstów kultury określono w tabeli „Zakres analizy utworów literackich i innych tekstów kultury”. Wymienione kategorie stanowią podstawę do rozwijania umiejętności analizy i interpretacji na poszczególnych poziomach wymagań.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania określone w tabeli dla tego poziomu. Wymagania te obejmują również opanowanie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności z klas 4–6, niezbędnych do realizacji treści klasy 7, oraz znajomość treści lektur obowiązkowych omawianych w klasie 7.

Uczeń:					
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	Z pomocą rozpoznaje podstawowe elementy i wykonuje najprostsze zadania według wskazówek lub wzoru.	Samodzielnie wykonuje typowe zadania, poprawnie stosując podstawową wiedzę i umiejętności.	Analizuje, porównuje i wyjaśnia zależności oraz formułuje poprawne wnioski w typowych i częściowo nowych sytuacjach.	Samodzielnie rozwiązuje bardziej złożone problemy, uzasadnia swoje rozwiązania i świadomie doskonali sposób pracy.	Twórczo wykorzystuje wiedzę i umiejętności, proponuje własne rozwiązania lub interpretacje oraz przekonująco je uzasadnia.
Obszar		<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>
Rodzaje i gatunki literackie	rozpoznaje rodzaj literacki utworu (liryka, epika, dramat) oraz podstawowe cechy wybranych gatunków;	określa cechy rodzaju i gatunku literackiego omawianego utworu;	uzasadnia przynależność utworu do określonego rodzaju i gatunku literackiego;	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór z uwzględnieniem jego rodzaju i gatunku;	twórczo i samodzielnie interpretuje utwory, biorąc pod uwagę rodzaje, gatunki i epoki;
Rozumienie i analiza tekstu	- odczytuje utwór ze zrozumieniem i określa jego temat; - wskazuje podstawowe elementy utworu odpowiednie dla jego rodzaju i gatunku oraz elementy świata przedstawionego;	- przedstawia tematykę i treść utworu oraz wyszukuje potrzebne informacje; - opisuje elementy świata przedstawionego lub sytuację liryczną oraz porządkuje wydarzenia; - rozróżnia i wskazuje elementy realistyczne i	- analizuje treść utworu, łączy informacje i formułuje na ich podstawie wnioski; - analizuje elementy realistyczne i fantastyczne oraz wyjaśnia ich znaczenie dla świata przedstawionego;	- samodzielnie formułuje i uzasadnia wnioski wynikające z analizy tekstu; - interpretuje funkcję elementów realistycznych i fantastycznych w utworze;	- syntetyzuje informacje i formułuje oryginalne, pogłębione wnioski interpretacyjne;

	- rozpoznaje podstawowe elementy realistyczne i fantastyczne w omawianym tekście;	fantastyczne w omawianym tekście; - uzasadnia odpowiedzi, odwołując się do informacji zawartych w tekście;	- odczytuje znaczenia dosłowne i przenośne oraz wykorzystuje informacje z tekstu do formułowania wniosków;		
Bohaterowie, wartości i problematyka utworu	- nazywa swoje wrażenia wywołane utworem literackim lub innym tekstem kultury; - rozpoznaje podstawowe wartości i problematykę utworu;	- określa nastrój i przesłanie tekstu oraz opisuje wywołane przez niego wrażenia; - wyjaśnia motywy postępowania bohaterów i opisuje wartości obecne w utworze; - dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury;	- charakteryzuje bohaterów, narratora lub podmiot liryczny oraz analizuje zależności między wydarzeniami i problematyką utworu; - analizuje nastrój i przesłanie tekstu oraz wyraża swoje stanowisko dotyczące utworu; - ocenia postawy bohaterów w odniesieniu do wartości oraz uzasadnia swoje stanowisko;	- szczegółowo charakteryzuje i ocenia bohaterów, ich motywacje, postawy oraz relacje; - interpretuje nastrój, problematykę i przesłanie dzieła oraz uzasadnia własne odczytanie;	- twórczo interpretuje kreacje bohaterów, ich postawy i motywacje w odniesieniu do problematyki utworu; - formułuje samodzielną, pogłębioną interpretację oraz dostrzega uniwersalny charakter poruszanych problemów; • syntetyzuje i wartościuje różne sposoby przedstawiania problemów, wartości i idei;
Środki artystyczne i kompozycja	rozpoznaje podstawowe środki artystyczne i elementy budowy utworu;	określa znaczenie podstawowych środków artystycznych i elementów budowy utworu;	interpretuje środki artystyczne i elementy kompozycji oraz wyjaśnia ich funkcję;	ocenia funkcję środków artystycznych i rozwiązań kompozycyjnych w tworzeniu znaczeń utworu;	świadomie wykorzystuje wiedzę o środkach artystycznych i kompozycji do pogłębionej interpretacji;
Odbiór innych tekstów kultury	wymienia podstawowe elementy różnych tekstów kultury (np. obrazu, grafiki, fotografii, rzeźby, filmu) i określa ich tematykę;	opisuje podstawowe elementy i środki wyrazu właściwe dla omawianego tekstu kultury;	analizuje elementy i środki wyrazu tekstu kultury oraz wyjaśnia ich znaczenie;	wyjaśnia znaczenie i funkcję neologizmów, archaizmów, kolokwializmów, zapożyczeń i frazeologizmów w konkretnych wypowiedziach oraz świadomie dobiera słownictwo;	- interpretuje i ocenia funkcję elementów oraz środków wyrazu zastosowanych w różnych tekstach kultury; - przedstawia własną interpretację w różnych formach, w tym poprzez przekład intersemiotyczny;
Konteksty i związki między tekstami kultury	dostrzega podstawowe elementy historyczne i kulturowe w omawianych tekstach;	określa podstawowe konteksty utworu;	wyjaśnia związki utworu z podstawowymi kontekstami oraz dostrzega związki między tekstami kultury i odwołania do tradycji literackiej i kulturowej;	- świadomie wykorzystuje odpowiednie konteksty interpretacyjne (np. historyczny, biograficzny, kulturowy, filozoficzny, społeczny); - porównuje utwory i inne teksty kultury, analizując sposób przedstawienia podobnych problemów oraz rozpoznaje nawiązania do tradycji literackiej i kulturowej;	- samodzielnie łączy i wykorzystuje różnorodne konteksty do budowania pogłębionej interpretacji; - dostrzega i interpretuje związki między utworami, różnymi dziedzinami sztuki, tradycją literacką i kulturową oraz kulturą współczesną;

Teksty publicystyczne, naukowe i popularnonaukowe	- rozróżnia literaturę piękną oraz teksty publicystyczne, naukowe i popularnonaukowe; - rozpoznaje podstawowe gatunki dziennikarskie;	określa podstawowe cechy tekstów publicystycznych, naukowych i popularnonaukowych;	analizuje cechy i funkcje tekstów publicystycznych, naukowych i popularnonaukowych;	interpretuje i porównuje teksty publicystyczne, naukowe, popularnonaukowe oraz ich sposoby przekazywania informacji;	świadomie wykorzystuje wiedzę o różnych typach tekstów i sposobach komunikowania treści do ich krytycznego odczytania.
--	--	--	---	--	--

ZAKRES ANALIZY UTWORÓW LITERACKICH I INNYCH TEKSTÓW KULTURY

Obszar analizy	Uczeń rozpoznaje i analizuje m.in.:
Liryka	podmiot liryczny, adresata, bohatera lirycznego, obrazy poetyckie, temat, nastrój, przesłanie utworu; budowę wiersza (wers, strofa, rytm, rym, refren); środki stylistyczne (np. epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie, apostrofa, symbol, alegoria, ironia, neologizm); gatunki liryczne (np. pieśń, tren).
Epika	narratora i rodzaje narracji, świat przedstawiony (czas, miejsce, wydarzenia, bohaterowie), fabułę, akcję, wątki, elementy realistyczne i fantastyczne, fikcję literacką, gatunki epickie (np. baśń, legenda, opowiadanie, nowela, powieść), elementy kompozycji (tytuł, motto, punkt kulminacyjny, zwrot akcji, puenta), znaczenia dosłowne i przenośne, przesłanie, alegorię.
Dramat	dialog, monolog, didaskalia, tekst główny, akt, scenę, bohaterów, świat przedstawiony, przebieg i etapy akcji dramatycznej, elementy realistyczne i fantastyczne, komizm i tragizm, bohatera tragicznego, cechy tragedii, komedii i dramatu romantycznego.
Inne teksty kultury	elementy dzieł plastycznych i audiowizualnych (np. kompozycję, plan, barwy, światło, ruch), tematykę, nastrój, przesłanie i środki wyrazu tekstu kultury; cechy tekstów publicystycznych, popularnonaukowych i naukowych; gatunki dziennikarskie (np. wywiad, artykuł), budowę artykułu, funkcję lidu.

Uwaga: Wymienione obszary określają zakres treści podlegających analizie. Stopień opanowania umiejętności ich rozpoznawania, analizowania i interpretowania, wykorzystywania kontekstów, dostrzegania związków między tekstami kultury oraz odwołań do tradycji literackiej i kulturowej, a także stosowania przekładu intersemiotycznego określają wymagania na poszczególne oceny.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

	Uczeń:				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	Z pomocą rozpoznaje podstawowe elementy i wykonuje najprostsze zadania według wskazówek lub wzoru.	Samodzielnie wykonuje typowe zadania, poprawnie stosując podstawową wiedzę i umiejętności.	Analizuje, porównuje i wyjaśnia zależności oraz formułuje poprawne wnioski w typowych i częściowo nowych sytuacjach.	Samodzielnie rozwiązuje bardziej złożone problemy, uzasadnia swoje rozwiązania i świadomie doskonali sposób pracy.	Twórczo wykorzystuje wiedzę i umiejętności, proponuje własne rozwiązania lub interpretacje oraz przekonująco je uzasadnia.
Obszar		<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>
Fonetyka	odróżnia głoskę od litery i sylaby, rozpoznaje samogłoski i spółgłoski oraz zna podstawowe pojęcia dotyczące upodobień, intonacji i akcentu;	rozdziela rodzaje głosek, wyjaśnia funkcje głoski/litery i oraz rozpoznaje podstawowe zjawiska fonetyczne i zasady akcentowania;	dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, określa funkcję i, rozpoznaje rodzaj upodobień oraz stosuje zasady akcentowania i prawidłowej intonacji;	analizuje i objaśnia zjawiska fonetyczne, określa cechy głosek oraz poprawnie stosuje intonację i akcent;	świadomie wykorzystuje wiedzę o głoskach, upodobnieniach, akcencie i intonacji w poprawnym mówieniu, pisaniu, czytaniu i recytacji.
Słownictwo	rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny oraz zna podstawowe pojęcia słownictwa (temat słownictwa, formant, rodzina wyrazów);	odróżnia wyraz podstawowy od pochodnego, wskazuje formant oraz próbuje stworzyć definicję słownictwa;	wskazuje temat słownictwa i formant, tworzy definicję słownictwa, określa funkcję formantu oraz rozpoznaje rodzinę wyrazów, rdzeń i oboczności;	analizuje budowę słownictwa wyrazów, rozpoznaje rodzaje i funkcje formantów, kategorie znaczeniowe oraz tworzy i poprawnie zapisuje wyrazy pokrewne i złożone;	samodzielnie przeprowadza analizę słownictwa oraz świadomie wykorzystuje wyrazy pochodne, pokrewne, złożone i należące do różnych kategorii znaczeniowych we własnych wypowiedziach.
Fleksja	rozpoznaje czasownik i jego podstawowe formy, odróżnia bezokolicznik od form odmiennej oraz rozpoznaje imiesłowy jako nieosobowe formy czasownika; zna podstawowe zasady pisowni i zapisu nazw miejscowych;	rozpoznaje osobowe i nieosobowe formy czasownika, rozdziela podstawowe rodzaje imiesłów oraz wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany; stosuje poznane zasady pisowni <i>nie</i> oraz odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców;	odmienia czasowniki, określa ich aspekt, rozpoznaje rodzaje imiesłów;	tworzy, odmienia i przekształca różne rodzaje imiesłów;	poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy we własnych wypowiedziach, redaguje teksty z ich użyciem oraz rozpoznaje i koryguje błędy fleksyjne i ortograficzne związane z omawianymi zagadnieniami.
Składnia	odróżnia zdanie od równoważnika zdania, zna pojęcie imiesłowego równoważnika zdania oraz rozróżnia mowę zależną i niezależną;	rozpoznaje zdanie, równoważnik i imiesłowy równoważnik zdania oraz wskazuje w tekście mowę zależną i niezależną;	przekształca zdanie w równoważnik i odwrotnie, przekształca wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania oraz mowę zależną w niezależną i odwrotnie;	samodzielnie tworzy i poprawnie przekształca zdania, równoważniki i imiesłowe równoważniki zdań, stosuje je we własnych wypowiedziach oraz	świadomie stosuje różne konstrukcje składniowe we własnych wypowiedziach, redaguje tekst z użyciem mowy niezależnej oraz rozpoznaje i poprawia błędy

				poprawnie zapisuje mowę zależną i niezależną;	związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania.
Zróznicowanie języka	rozpoznaje wyrazy o podobnym i przeciwnym znaczeniu oraz podstawowe związki frazeologiczne;	rozdziela synonimy, antonimy, homonimy i wyrazy pokrewne oraz wyjaśnia znaczenie poznanych związków frazeologicznych;	analizuje znaczenie wyrazów i związków frazeologicznych oraz rozpoznaje neologizmy, archaizmy, kolokwializmy, zapożyczenia i wyrazy rodzime;	wyjaśnia znaczenie i funkcję neologizmów, archaizmów, kolokwializmów, zapożyczeń i frazeologizmów w konkretnych wypowiedziach oraz świadomie dobiera słownictwo;	celowo i funkcjonalnie wykorzystuje zróznicowane słownictwo i frazeologię oraz ocenia wpływ doboru środków leksykalnych na znaczenie i charakter wypowiedzi.
Poprawność i kultura języka	rozpoznaje podstawowe zasady poprawności i grzeczności językowej oraz dostrzega wybrane błędy językowe;	rozdziela podstawowe normy i rodzaje błędów oraz stosuje poznane zasady poprawności i grzeczności językowej;	wyjaśnia i stosuje zasady poprawności oraz kultury języka, rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych;	świadomie stosuje normy i zasady kultury języka oraz rozpoznaje i poprawia błędy językowe;	funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o normie i kulturze języka, samodzielnie koryguje błędy i doskonali własne wypowiedzi;
Komunikacja i oddziaływanie na odbiorcę	rozpoznaje tekst reklamowy, slogan oraz dostrzega podstawowe przejawy perswazji i manipulacji.	rozdziela perswazję i manipulację oraz rozpoznaje podstawowe środki służące oddziaływaniu na odbiorcę.	analizuje teksty reklamowe oraz wyjaśnia funkcję zastosowanych środków perswazji i manipulacji.	ocenia sposoby oddziaływania na odbiorcę, rozpoznaje mechanizmy perswazji i manipulacji oraz uzasadnia swoje wnioski.	krytycznie ocenia komunikaty perswazyjne i manipulacyjne oraz świadomie wykorzystuje środki perswazji odpowiednio do celu i sytuacji komunikacyjnej.

ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH

W odniesieniu do wszystkich wymienionych obszarów uczeń rozwija umiejętności rozpoznawania, klasyfikowania, analizowania, wyjaśniania, przekształcania i funkcjonalnego stosowania wiedzy o języku zgodnie z wymaganiami określonymi dla poszczególnych ocen

Obszar analizy	Uczeń rozpoznaje, analizuje i stosuje wiedzę dotyczącą:
Fonetyka	głoski i litery, sylaby, rodzaje głosek, funkcje głoski/litery i, narządy mowy, upodobnienia fonetyczne, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, różnice między wymową a pisownią, intonacja, akcent wyrazowy i zdaniowy oraz zasady akcentowania.
Słowotwórstwo	wyrazu podstawowego i pochodnego, tematu słowotwórczego, definicji słowotwórczej, formantu i jego funkcji, kategorii znaczeniowych, rodziny wyrazów, wyrazów pokrewnych, rdzenia i oboczności, wyrazów złożonych oraz ich pisowni.
Fleksja	części mowy i ich form, odmiany czasownika, osobowych i nieosobowych form czasownika, aspektu, imiesłów i ich rodzajów, tworzenia i odmiany imiesłów, pisowni nie z różnymi częściami mowy, odmiany i zapisu nazw miejscowych oraz nazw mieszkańców.
Składnia	zdania i równoważnika zdania, imiesłowowego równoważnika zdania, przekształcania konstrukcji składniowych, mowy zależnej i niezależnej oraz zasad ich stosowania i zapisu.
Zróznicowanie języka	synonimów, antonimów, homonimów, wyrazów bliskoznacznych i pokrewnych, związków frazeologicznych, neologizmów, archaizmów, kolokwializmów, zapożyczeń, wyrazów rodzimych oraz sposobów wzbogacania słownictwa.
Komunikacja językowa i kultura języka	grzeczności językowej i zwrotów grzecznościowych; normy językowej (wzorcowej i użytkowej); poprawności językowej i rodzajów błędów; tekstów reklamowych i sloganu reklamowego; perswazji i manipulacji oraz środków służących oddziaływaniu na odbiorcę.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

UWAGA: Szczegółowy zakres form wypowiedzi oraz właściwych im elementów kompozycyjnych i językowych określono w tabeli „Zakres wiadomości i umiejętności dotyczących tworzenia wypowiedzi”. Wymienione zagadnienia stanowią podstawę do rozwijania umiejętności planowania, tworzenia, argumentowania, redagowania i doskonalenia wypowiedzi na poszczególnych poziomach wymagań.

Uczeń:					
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	Z pomocą rozpoznaje podstawowe elementy i wykonuje najprostsze zadania według wskazówek lub wzoru.	Samodzielnie wykonuje typowe zadania, poprawnie stosując podstawową wiedzę i umiejętności.	Analizuje, porównuje i wyjaśnia zależności oraz formułuje poprawne wnioski w typowych i częściowo nowych sytuacjach.	Samodzielnie rozwiązuje bardziej złożone problemy, uzasadnia swoje rozwiązania i świadomie doskonalą sposób pracy.	Twórczo wykorzystuje wiedzę i umiejętności, proponuje własne rozwiązania lub interpretacje oraz przekonująco je uzasadnia.
Obszar		<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>
Streszczenie	rozpoznaje streszczenie, wskazuje podstawowe informacje w tekście i podejmuje próbę jego streszczenia;	streszcza prosty tekst, wybiera potrzebne informacje i zachowuje jego zasadniczą treść;	porządkuje informacje, określa główną myśl tekstu i tworzy poprawne, rzeczowe streszczenie;	logicznie porządkuje i selekcjonuje informacje, zachowując najważniejsze treści i właściwe proporcje streszczenia;	samodzielnie analizuje i interpretuje tekst w celu stworzenia zwięzłego, spójnego i trafnego streszczenia.
Wypowiedź argumentacyjna - rozprawka i przemówienie	zna podstawowe pojęcia związane z argumentowaniem (teza, argument, przykład) i podejmuje próbę sformułowania stanowiska oraz jego uzasadnienia; pod kierunkiem nauczyciela tworzy prostą rozprawkę lub przemówienie;	formułuje tezę, odróżnia argument od przykładu, dobiera proste argumenty i przykłady oraz tworzy rozprawkę z tezą i przemówienie zgodnie z podstawowymi zasadami;	odróżnia tezę od hipotezy oraz argument od kontrargumentu, porządkuje wywód, ilustruje argumenty przykładami, formułuje wnioski i uzasadnia dobór argumentów;	hierarchizuje argumenty, formułuje kontrargumenty, rzeczowo polemizuje, porządkuje wywód argumentacyjny oraz tworzy rozwiniętą rozprawkę i przemówienie, wykorzystując odpowiednie środki retoryczne;	samodzielnie tworzy spójne, rozwinięte i przekonujące wypowiedzi argumentacyjne z tezą lub hipotezą, świadomie wykorzystuje różne rodzaje argumentów, kontrargumentów, kontekstów i środków retorycznych.
Opowiadanie twórcze	odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, zna podstawowe typy narracji i podejmuje próbę napisania opowiadania o logicznym przebiegu;	tworzy opowiadanie o trójdzielnej kompozycji, rozróżnia typy narracji oraz rozumie znaczenie retrospekcji i puenty;	stosuje różne typy narracji, akapity, retrospekcję i puentę oraz wykorzystuje wybrane środki urozmaicające opowiadanie;	świadomie komponuje rozbudowane opowiadanie, wykorzystuje dialog, opis, narrację i inne elementy do rozwijania wydarzeń i charakterystyki bohaterów;	samodzielnie tworzy spójne, rozwinięte i oryginalne opowiadanie twórcze, funkcjonalnie wykorzystując kompozycję, narrację, dialog i różnorodne środki stylistyczne.
Wywiad	zna podstawowe zasady przygotowania wywiadu,	rozpoznaje różne rodzaje pytań, przygotowuje wywiad	formułuje różne rodzaje pytań i przeprowadza wywiad z	samodzielnie planuje i przeprowadza wywiad,	projektuje i przeprowadza pogłębiony wywiad,

	rozpoznaje pytania i przeprowadza prosty wywiad z pomocą;	według poznanych zasad i przeprowadza go zgodnie z podstawową strukturą;	uwzględnieniem cech gatunkowych tej formy;	formułuje różnorodne i trafne pytania oraz dostosowuje je do rozmówcy i celu rozmowy;	elastycznie reaguje na wypowiedzi rozmówcy oraz redaguje na podstawie rozmowy lub nagrania spójny tekst wywiadu.
Wypowiedź ustna i dyskusja	wypowiada się na podany temat, przedstawia własne zdanie, słucha innych i podejmuje próbę zachowania logicznego układu wypowiedzi;	rozdziela synonimy, antonimy, homonimy i wyrazy pokrewne oraz wyjaśnia znaczenie poznanych związków frazeologicznych;	analizuje znaczenie wyrazów i związków frazeologicznych oraz rozpoznaje neologizmy, archaizmy, kolokwializmy, zapożyczenia i wyrazy rodzime;	wyjaśnia znaczenie i funkcję neologizmów, archaizmów, kolokwializmów, zapożyczeń i frazeologizmów w konkretnych wypowiedziach oraz świadomie dobiera słownictwo;	celowo i funkcjonalnie wykorzystuje zróżnicowane słownictwo i frazeologię oraz ocenia wpływ doboru środków leksykalnych na znaczenie i charakter wypowiedzi.
Planowanie, kompozycja i doskonalenie wypowiedzi	tworzy wypowiedź zgodną z tematem, podejmuje próbę zachowania logicznej kompozycji i wykorzystania podstawowych cech poznanej formy; poprawia tekst z pomocą;	samodzielnie planuje wypowiedź, zachowuje jej podstawową kompozycję i spójność oraz poprawia tekst na podstawie wskazówek lub informacji zwrotnej;	świadomie planuje kompozycję, dobiera elementy właściwe dla danej formy, zachowuje spójność oraz redaguje i poprawia własny tekst;	świadomie dostosowuje kompozycję, styl i środki językowe do formy, celu i odbiorcy oraz doskonali wypowiedź pod względem treści, kompozycji i języka;	twórczo i funkcjonalnie komponuje wypowiedź odpowiednio do zamierzonego efektu, samodzielnie ocenia jej jakość, koryguje błędy i świadomie doskonali własny tekst.

ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI DOTYCZĄCYCH TWORZENIA WYPOWIEDZI

Wymienione obszary określają zakres treści i umiejętności związanych z tworzeniem wypowiedzi. Stopień opanowania umiejętności planowania, komponowania, argumentowania, redagowania, wygłaszania i doskonalenia wypowiedzi określają wymagania na poszczególne oceny.

Obszar analizy	Uczeń rozpoznaje, stosuje i doskonali m.in.:
Streszczenie	wybór i hierarchizowanie najważniejszych informacji, główną myśl tekstu, zwięzłość, rzeczowość, spójność oraz zachowanie sensu tekstu źródłowego.
Rozprawka	tezę, hipotezę, argument, kontrargument, przykład, wniosek, hierarchizowanie argumentów, plan kompozycyjny, logiczny tok wyводу oraz odwołania do lektur i innych tekstów kultury.
Przemówienie	cel i kompozycję przemówienia, argumenty i przykłady, zwroty do słuchaczy, środki retoryczne, dostosowanie języka do odbiorcy, wykorzystanie głosu i mowy ciała.
Opowiadanie twórcze	kompozycję opowiadania, typy narracji, dialog, opis, charakterystykę bohaterów, retrospekcję, puentę, akapity oraz środki służące urozmaiceniu stylu i budowaniu napięcia.
Recenzja	kompozycję recenzji, słownictwo typowe dla tej formy, kryteria oceny tekstu kultury, formułowanie opinii i jej uzasadnianie.
Wywiad	zasady przygotowania i przeprowadzenia wywiadu, cel rozmowy, dobór rozmówcy, różne rodzaje pytań, reagowanie na wypowiedzi rozmówcy, porządkowanie materiału oraz redagowanie tekstu wywiadu.
Wypowiedź ustna i dyskusja	logiczną i spójną organizację wypowiedzi, przedstawianie i uzasadnianie własnego stanowiska, dobór argumentów i przykładów, odwołania do lektur i innych tekstów kultury, odnoszenie się do wypowiedzi rozmówców, zasady kultury dyskusji oraz dostosowanie języka do celu, odbiorcy i sytuacji komunikacyjnej.

Planowanie, redagowanie i doskonalenie wypowiedzi	zgodność z tematem i poleceniem, plan wypowiedzi, kompozycję, akapity, spójność i logiczność, dobór stylu i środków językowych do formy, celu i odbiorcy, wykorzystywanie informacji zwrotnej, redagowanie, poprawianie i samodzielne doskonalenie tekstu.
---	--

TRYB UZYSKIWANIA OCENY WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA

O ocenę wyższą niż przewidziana przez nauczyciela roczna ocena klasyfikacyjna może ubiegać się/ wystąpić uczeń, który:

1. Uzyskał pozytywne oceny ze wszystkich obowiązkowych prac klasowych, w szczególności sprawdzianów i wypracowań, lub poprawił wcześniej uzyskane oceny niedostateczne;
2. Systematycznie pracuje w ciągu roku szkolnego i na bieżąco uzupełnia zaległości;
3. Korzysta z możliwości poprawy prac klasowych, kartkówek i innych ocen w terminach i na zasadach ustalonych z nauczycielem;
4. Uzupełnia i poprawia wykonane zadania, w szczególności wypowiedzi pisemne, zgodnie ze wskazówkami i informacją zwrotną nauczyciela;
5. Wykonuje wskazane przez nauczyciela zadania umożliwiające uzupełnienie lub sprawdzenie wiadomości i umiejętności;
6. Systematycznie wykonuje zadania domowe i podejmuje się zadań dodatkowych, które stanowią potwierdzenie opanowania wiadomości i umiejętności oraz konsekwentnej pracy ucznia.
7. Jest przygotowany do zajęć i wykonuje zadania realizowane podczas lekcji;
8. Wykazuje opanowanie wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych na ocenę, o którą się ubiega.

OGÓLNE ZASADY OCENIANIA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

W przypadku uczniów posiadających opinię lub orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną wymagania edukacyjne, formy pracy i sposoby sprawdzania osiągnięć dostosowuje się do ich indywidualnych potrzeb i możliwości.

- **Uwzględnianie indywidualnych możliwości, wysiłku i postępu:** Przy ocenianiu uwzględnia się indywidualne możliwości ucznia, jego wkład pracy, zaangażowanie oraz postęp w stosunku do wcześniejszych osiągnięć. Ocenie podlega również korzystanie ze wskazówek nauczyciela i podejmowanie prób samodzielnego wykonania zadania.
- **Rozdzielenie treści od formy:** Błędy wynikające bezpośrednio ze specjalnych potrzeb edukacyjnych lub rozpoznanych trudności ucznia nie obniżają oceny w zakresie tych wiadomości i umiejętności, których dane zadanie ma dotyczyć. Oceniany jest przede wszystkim stopień opanowania sprawdzanej umiejętności.
- **Dostosowanie czasu i zakresu pracy:** Uczeń może otrzymać wydłużony czas na wykonanie zadania, sprawdzianu lub wypowiedzi pisemnej albo mniejszą liczbę zadań sprawdzających te same wiadomości i umiejętności.
- **Dostosowanie formy poleceń i zadań:** Polecenia mogą być formułowane w sposób prostszy i bardziej jednoznaczny, dzielone na etapy, dodatkowo wyjaśniane lub przedstawiane w formie dostosowanej do potrzeb ucznia, bez obniżania sprawdzanego poziomu merytorycznego.
- **Dostosowanie sposobu sprawdzania wiedzy i umiejętności:** W uzasadnionych przypadkach uczeń może wykazać się wiedzą i umiejętnościami w formie dostosowanej do swoich potrzeb, np. poprzez odpowiedź ustną zamiast rozbudowanej wypowiedzi pisemnej lub odwrotnie, jeżeli forma wykonania nie jest przedmiotem oceny.
- **Możliwość korzystania ze wsparcia:** Jeżeli wynika to z indywidualnych potrzeb ucznia, podczas wykonywania zadań może on korzystać z ustalonych form wsparcia, np. dodatkowych wskazówek, schematów, planów, słowników, zaznaczenia najważniejszych informacji czy innych pomocy przewidzianych w dostosowaniach.
- **Dostosowanie, a nie rezygnacja z wymagań:** Dostosowanie sposobu pracy i oceniania nie oznacza automatycznego zwolnienia z opanowania wiadomości i umiejętności przewidzianych dla danego etapu edukacyjnego. Sposób osiągania i prezentowania tych umiejętności jest dostosowywany do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.

DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ WEDŁUG RODZAJÓW TRUDNOŚCI

Dysfunkcja/trudność	Dostosowanie wymagań i form weryfikacji
Dysleksja rozwojowa / dysortografia	Przy ocenie poprawności ortograficznej za błędy uznaje się: błędy w zapisie wyrazów z u-ó, ż-rz, h-ch oraz nieprzestrzeganie zasady pisania wielką literą na początku zdania. Pozostałe błędy w zapisie, wynikające ze specyficznych trudności w uczeniu się, nie obniżają oceny poprawności ortograficznej. Wydłuża się czas przeznaczony na czytanie tekstów, w szczególności dłuższych tekstów i poleceń wymagających uważnej analizy. W razie potrzeby wydłuża się czas przeznaczony na wykonywanie prac pisemnych i sprawdzianów. Dostosowanie sposobu oceniania poprawności ortograficznej nie zwalnia ucznia z nauki zasad ortograficznych ani z wykonywania ćwiczeń służących doskonaleniu poprawnego zapisu.
Dysgrafia / obniżona sprawność grafomotoryczna	Nie obniża się oceny ze względu na estetykę pisma, jeżeli trudności wynikają z dysgrafii; podstawą oceny jest przede wszystkim wartość merytoryczna pracy. W miarę możliwości uczeń może pisać na komputerze lub drukowanymi literami. Ogranicza się konieczność przepisywania długich tekstów; można stosować karty pracy z lukami lub częściowo uzupełnionymi notatkami. Jeżeli charakter sprawdzanej umiejętności na to pozwala, wypowiedź pisemną można zastąpić odpowiedzią ustną.
Zaburzenia ze spektrum autyzmu (ASD)	Polecenia formułuje się w sposób jasny, jednoznaczny i uporządkowany; w razie potrzeby dzieli się je na krótsze etapy. Sformułowania przenośne, niejednoznaczne lub wymagające odczytania intencji mogą zostać dodatkowo wyjaśnione, o ile ich samodzielne odczytanie nie jest przedmiotem sprawdzanej umiejętności. Zapewnia się możliwie przewidywalną strukturę pracy i informuje ucznia o istotnych zmianach w jej organizacji. W zadaniach dotyczących emocji, intencji i relacji między bohaterami umożliwia się uczniowi odwoływanie się przede wszystkim do informacji, wypowiedzi i zachowań przedstawionych w tekście.
ADHD / trudności z koncentracją uwagi	Dłuższe i wieloetapowe zadania dzieli się na krótsze części. Polecenia mogą być dodatkowo porządkowane, powtarzane lub przedstawiane etapami. W miarę możliwości ogranicza się liczbę bodźców rozpraszających podczas samodzielnej pracy. W zależności od potrzeb uczeń może otrzymać wydłużony czas pracy lub mniejszą liczbę zadań sprawdzających te same wiadomości i umiejętności. Uczeń może otrzymać możliwość sprawdzenia i poprawienia błędów wynikających z nieuwagi, jeżeli poprawność zapisu nie jest głównym przedmiotem sprawdzania.

